

Posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví

Jana Dudová

Posuzování vlivů na ŽP

- ▶ **EIA** (*Environmental Impact Assessment*) = projektové posuzování (konkrétní záměr)
- ▶ **SEA** (*Strategic Environmental Assessment*) = posuzování koncepcí, plánů
- ▶ záměry a koncepce, jejichž důsledky na životní prostředí **nepřesahují hranice ČR** a záměry a koncepce, jejichž důsledky na životní prostředí **mohou přesahovat hranice**

Prameny právní úpravy a mezinárodní vývoj a souvislosti

- ▶ Směrnice č. 85/337/EC o zhodnocení vlivů určitých veřejných a soukromých projektů na životní prostředí - zrušena od r. 2012
- ▶ **Směrnice č. 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (Směrnice EIA) ve znění č. 2014/52/EU (transpozice do 16.5.2017)**
- ▶ **Směrnice č. 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí (SEA)**
- ▶ Úmluva o hodnocení vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států - Espoo 1991, Kyjevský protokol 2003 (91/2001 Sb. ms)
- ▶ Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí – Aarhus (č. 124/2007)
- ▶ Směrnice č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Vývoj české právní úpravy

▶ **od 1992:**

- ▶ Z. č. 17/1992 Sb., o ŽP
- ▶ Z. č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na ŽP

▶ **od 1. 1. 2002:**

- ▶ Z. č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP
- ▶ Z. č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na ŽP

▶ **od 1. 5. 2004:**

- ▶ **Z. č. 100/2001 Sb., ve znění platné právní úpravy – zejména viz z. 39/2015 Sb. (EIA + SEA)**
- ▶ vyhl. č. 457/2001 Sb., o odborné způsobilosti a úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí
- ▶ vyhl. č. 353/2004 Sb., kterou se stanoví bližší podmínky osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví, postup při jejich ověřování a postup při udělování a odnímání osvědčení

Charakteristika

- ▶ **průřezový nástroj**
- ▶ nástroj **prevence**
- ▶ posuzují se vlivy na **ŽP a veřejné zdraví (HIA)**
- ▶ **vybrané záměry a koncepce**
- ▶ výsledkem je
 - ▶ **závazné stanovisko** k posouzení vlivů činností na ŽP a veřejné zdraví (srov. § 149 SŘ)
 - ▶ **stanovisko** k návrhu koncepce, **vyhodnocení koncepce**

Pojmové vymezení

- ▶ nástroj pro **komplexní systémové** zkoumání vlivu lidské činnosti na **ŽP a veřejné zdraví**, jehož základem je zhodnocení **veškerých předpokládaných přímých i nepřímých** vlivů určitého záměru na ŽP a veřejné zdraví s cílem navrhnout **variantu** realizace záměru, která představuje **optimální kombinaci** ekologických, ekonomických i sociálních nákladů a užitků.
- ▶ odborný podklad pro vydání rozhodnutí podle zvláštních předpisů (stavební zákon, horní zákon, vodní zákon apod.

Základní pojmy

- ▶ **Koncepce** – strategie, politiky, plány nebo programy zpracované nebo zadané orgánem veřejné správy a následně orgánem veřejné správy schvalované nebo ke schválení předkládané
- ▶ **Záměr** – stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. I
- ▶ **Dokumentace** - zpráva o vlivech zamýšlené aktivity na životní prostředí, jejíž obsah i rozsah je určen zákonem, resp. na základě zákona
- ▶ **Posudek** - odborná zpráva zpracovaná oprávněnou osobou hodnotící dokumentaci z hlediska její úplnosti, správnosti použitých metod, variantnosti řešení apod.
- ▶ **Závazné stanovisko** - závěrečná zpráva o vlivech zamýšlené činnosti na životní prostředí vydávaná na základě dokumentace, posudku, protokolu z veřejného projednání a vyjádření k nim uplatněných orgánem příslušným k posouzení.
- ▶ **Vyhodnocení** - výsledek posouzení vlivů koncepce na životní prostředí zpracované posuzovatelem koncepce.
- ▶ **Stanovisko k návrhu koncepce** - závěrečná zpráva k návrhu koncepce

Charakteristika procesu EIA/SEA

- ▶ **výběrový** (pouze vybrané záměry a koncepce)
- ▶ **komplexní** (viz § 2 z. č. 100/2001 Sb.)
- ▶ **variantní**
- ▶ **za účasti veřejnosti + informovanost**
- ▶ **transparentní**
- ▶ **samostatný** (s navazujícími řízeními)
- ▶ **související principy:** UR, integrace, předběžná opatrnost, prevence

Subjekty

- ▶ **Příslušný úřad** - MŽP nebo orgán kraje v přenesené působnosti, v jehož územně správním obvodu je navržen záměr nebo pro jehož územně správní obvod je zpracovávána koncepce. Dotčený úřad v navazujících řízeních.
- ▶ **Dotčený územní samosprávný celek** - územní samosprávný celek, jehož správní obvod alespoň zčásti tvoří dotčené území.
- ▶ **Dotčený správní úřad** – správní úřad, který hájí zájmy chráněné zvláštními právními předpisy a jehož územně správní obvod alespoň zčásti tvoří dotčené území.
- ▶ **Oznamovatel** - ten, kdo hodlá provádět záměr (též navrhovatel).
- ▶ **Předkladatel** - ten, kdo předkládá podnět ke zpracování koncepce.
- ▶ **Autorizované osoby** - osoby oprávněné zpracovávat dokumentaci, posudek, a vyhodnocení, které jsou držiteli autorizace nebo osvědčení odborné způsobilosti (zpracovatel dokumentace, zpracovatel posudku a posuzovatel koncepce).

Subjekty – veřejnost, dotčená veřejnost

- ▶ **Veřejnost** - jedna nebo více osob (fyzických nebo právnických)
- ▶ **Dotčená veřejnost**
 1. osoba, která může být rozhodnutím vydaným v navazujícím řízení dotčena ve svých právech nebo povinnostech
 2. právnická osoba soukromého práva, - jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí nebo veřejného zdraví, a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výdělečná činnost, která vznikla alespoň 3 roky před dnem zveřejnění informací o navazujícím řízení podle § 9b odst. 1, případně před dnem vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6, nebo - kterou podporuje svými podpisy nejméně 200 osob

Režim EIA

posuzování **konkrétních záměrů** z hlediska jejich vlivů na ŽP a veřejné zdraví

- ▶ **záměr** = stavby, činnosti, technologie (jejich změny) v příloze č. I z. č. 100/2001 Sb.

kategorie I

obligatorní posouzení

kategorie II

pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení

- ▶ **Podlimitní záměry**: pokud tak příslušný úřad stanoví, že budou podléhat zjišťovacímu řízení; tyto záměry podléhají posuzování, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení,

Postup procedury EIA

- ▶ Oznámení
- ▶ Zjišťovací řízení
- ▶ Dokumentace
- ▶ Veřejné projednání, má-li být nařízeno
- ▶ Závazné stanovisko

Oznámení (§ 6)

- ▶ **KDO:** oznamovatel (= ten, kdo hodlá záměr realizovat)
 - ▶ **KOMU:** příslušný úřad (MŽP nebo KÚ)
 - ▶ **NÁLEŽITOSTI:** příloha č. 3 z. č. 100/2001 Sb.
 - ▶ **FORMA:** písemně, na technickém nosiči dat, příp. v elektronické podobě
 - ▶ **POČET:** na základě dohody s příslušným úřadem
 - ▶ **KOPIE:** příslušný úřad zasílá dotčeným správním úřadům a dotčeným ÚSC, zveřejní
 - ▶ **VEŘEJNOST:** písemné vyjádření do 20 dnů ode dne zveřejnění
-

Zjišťovací řízení (§ 7)

▶ **CÍL:**

- ▶ upřesnění informací, které je vhodné uvést do dokumentace (tuto si nechává zpracovat oznamovatel od autorizované osoby)
- ▶ zjištění, zda bude záměr bude posuzován

▶ **ZAHÁJENÍ:** příslušný úřad na podkladě oznámení, podle zásad v příloze č. 2

▶ **UKONČENÍ:** nejdéle do 30 dnů ode dne zveřejnění informace o oznámení (§ 16)

▶ **VÝSLEDEK:**

Pozitivní zjištění: odůvodněný písemný závěr
Negativní zjištění: rozhodnutí (odvolání)

Dokumentace (§ 8)

- ▶ zpracování zajišťuje **oznamovatel**
 - ▶ zpracovává **autorizovaná osoba**
 - ▶ **PODKLADY:** oznámení + vyjádření k ozn., závěru zjišťovacího řízení
 - ▶ **FORMA:** písemně a elektronicky
 - ▶ **NÁLEŽITOSTI:** příloha č. 4
 - ▶ **VEŘEJNOST:** písemné vyjádření do 30 dnů ode dne zveřejnění
 - ▶ příslušný úřad po obdržení dokumentaci **neprodleně doručí zpracovateli posudku**
-

Posudek k dokumentaci (§ 9)

- ▶ zpracování zajišťuje **příslušný úřad**
- ▶ zpracovává **autorizovaná osoba** (vyloučen je ten, kdo se podílel na zpracování oznámení nebo dokumentace)
- ▶ **NÁLEŽITOSTI:** příloha č. 5
- ▶ **LHŮTA PRO ZPRACOVÁNÍ:** do 60 dnů (max. 90 dnů)
- ▶ **VEŘEJNOST:** písemné vyjádření do 30 dnů ode dne zveřejnění

Veřejné projednání

- ▶ § 17, § 9 odst. 9; fakultativní fáze
 - ▶ obdrží-li příslušný úřad odůvodněné nesouhlasné vyjádření k dokumentaci (§ 9 odst.9)
 - ▶ nejpozději do 5 dnů po uplynutí lhůty pro vyjádření k posudku (§ 17 odst. 2)

Závazné stanovisko (§ 9a)

- ▶ **odborný podklad** pro vydání rozhodnutí, popř. opatření dle zvl. zákonů
- ▶ zpracovává **příslušný úřad (KÚ nebo MŽP)**
- ▶ **platné 5 let** (+ dalších 5 let) s možností prodloužení
- ▶ verifikační závazné stanovisko (k ověření příp. změn záměru)
- ▶ Náležitosti: příloha č. 6

Vazba na navazující řízení (§§ 9b – 9e)

- ▶ Správní úřad příslušný k vedení navazujícího řízení zveřejňuje **informace o EIA** postupem podle § 25 SŘ
- ▶ **Předběžná informace** pro žadatele o vydání navazujícího rozhodnutí o požadavcích k předkládaným dokladům
- ▶ Navazující řízení se považuje za **řízení s velkým počtem účastníků**
- ▶ **Veřejnost** může uplatňovat **připomínky k záměru**
- ▶ **Odvolání** proti rozhodnutí vydanému v navazujícím řízení
- ▶ Dotčená veřejnost se může domáhat žalobou **zrušení rozhodnutí vydaného v navazujícím řízení**

SEA

- ▶ Posuzování vlivů koncepcí na ŽP a veřejné zdraví
- ▶ **koncepte** = strategie, politiky, plány nebo programy zpracované nebo schválené **orgánem veřejné správy § 10a**
- ▶ **postup:**
 - ▶ Oznámení (§ 10c)
 - ▶ Zjišťovací řízení (§ 10d)
 - ▶ Návrh koncepce a vyhodnocení vlivů (§ 10e, 10f)
 - ▶ Veřejné projednání návrhu koncepce
 - ▶ Stanovisko k návrhu koncepce (§ 10g)
 - ▶ Sledování a rozbor vlivů koncepce (§ 10h)
- ▶ **speciální právní úprava:**
 - ▶ politika územního rozvoje a ÚPD (§ 10i)
 - ▶ koncepce zpracovaná ústředním správním úřadem (§ 10j)
 - ▶ koncepce nebo záměr, ovlivňující území EVL nebo ptačí oblasti (§ 45 h) a násl. z. 114/1992 Sb.) – postupuje se podle zákona č. 100/2001 Sb., pokud § 45i nebo § 4/4 ZOPK nestanoví jiný postup

Přeshraniční posuzování

(§ 11 – 14b)

▶ **Předmětem je**

- ▶ záměr nebo koncepce, pokud „dotčené území“ přesahuje hranice ČR
 - ▶ záměr nebo koncepce, pokud o přeshraniční posuzování požádá „dotčený stát“
 - ▶ záměr nebo koncepce prováděné na území jiného státu, které mohou mít závažný vliv na ŽP v ČR
-
- ▶ Postup podle z. č. 100/2001 Sb. a mezinárodní smlouvy, kterou je ČR vázána
 - ▶ § 13: mezistátní posuzování záměru prováděného v ČR
 - ▶ § 14: mezistátní posuzování záměru prováděného mimo ČR
 - ▶ § 14a: mezistátní posuzování koncepce prováděné v ČR
 - ▶ § 14b: mezistátní posuzování koncepce prováděné mimo ČR

Praktický příklad I - souvislosti

Investor má v úmyslu v souladu s územním plánem postavit spalovnu nebezpečného odpadu.

- ▶ EIA – příl. I, kat. I – 10.1
- ▶ IPPC – příl. I. – 5.1
- ▶ Rozhodnutí o umístění stavby
- ▶ Účastníci řízení a účast veřejnosti
- ▶ Střety zájmů v území
- ▶ Právo na informace
- ▶ Odpovědnostní vztahy

Praktický příklad II - souvislosti

- ▶ **Mezinárodní posuzování změn dopadu klimatu a EIA**
- ▶ **Federativní státy Mikronésie versus Pruněřov (2010)**
- ▶ **Návrh na EIA (nové technologie) – emise CO₂ na změnu klimatu**
- ▶ **Hnědouhelná elektrárna Pruněřov vypustí za rok do ovzduší tolik emisí oxidu uhličitého jako všechna osobní auta v České republice dohromady.**
- ▶ **EIA by měla zahrnovat i hodnocení ve vazbě na celkové ohrožení (celosvětového ?) klimatu – nadregionální přeshraniční vlivy**
- ▶ **Úmluva Espoo, protokol SEA, požadavek BAT s čistou účinností nad 42 %**

